אוהב ישראל — לשבת

מעלת מאכלי שבת. להבין מהו המעלה יתירה של מאכלי שבת יותר ממאכלי חול. הלא ידוע כי גם בחול עיקר כוונת האכילה הוא לכל מי שהוא בר דיעה. ויראת ה' נוגע בלבו. שיכוין בעת אכילתו רק אל השפע הק' הרוחנית אשר בהמאכל ולא אל עצמית המאכל הגשמי. וכמ"ש זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה היינו שצריך לאכול רק החיות שיש בכל הדברים שהוא אוכל: אכן י"ל דהנה כתיב תדשא הארץ דשא כו' היינו שהש"י נתן כח להארץ להוציא כל מיני עשבים ופירות. ועכ"ז צריכה הארץ גם לגשמים וכמ"ש ואד יעלה גו' והשקה גו'. כי העיקר הוא לקבל בכל עת תוספות תענוג ושפע. ובזה יש לה כח להוציא כל מיני מאכל. וכן הוא בנוסח התפלה שתקנו לנו אכנה"ג. המחדש בכל יום תמיד מעב"ר. ר"ל שמחדש בכל יום תמיד שפע ותענוג חדש. והנה כתיב כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ. שלא ברא הש"י את עולמו רק על ששת ימים אך בבוא יום שבת קודש אזי נתחדש מעב"ר כמאז וקדם ועולים למוח החכמה והזכרון הק'. ומקבלים שפע וחיות קודש מחדש עוד על ששת ימים. וכל יום משפיע ביומו מה שקיבל אז בשבת קודש. וזהו המחדש בכל יום תמיד מעב"ר. היינו מה שקיבל בשבת קודש. אך עיקר כללות השפעה והחיות הוא בשבת קודש. שאז יש עלייה לכל העולמות ולכל מעב"ר. אל מוח החכמה והזכרון שהוא בחי' קודש ישראל לה'. ראשית תבואתו. וזהו זכרון למעב"ר. כי אז ניתוסף שפע וחיות הקודש ממוח החכמה והזכרון. ע"י רוחא דחיי דנשיב מעתיקא קדישא. תוספת שפע וחיות ותענוג לכל מעב"ר. וזהו המעלה היתירה של מאכלי שבת. כי אז ניתוסף תענוג חדש. וכנ"ל והבן: ועפ"ז נוכל להבין ג"כ פי' הפסוק אם בחוקותי תלכו כו'. ונתתי גשמיכם בעתם כו' ולכאורה יפלא. הלא מדותיו של הש"י הוא הכל מדה כנגד מדה. וכאן אינו מובן מהו ענין זה לזה. אמנם י"ל דרש"י ז"ל פי' אם בחקותי תלכו. יכול זהו קיום המצות. כשהוא אומר ואת מצותי תשמרו. הרי קיום המצות אמור הא מה אני מקיי' אם בחקותי תלכו. שתהיו עמלים בתורה. ע"כ. והיינו הגם שהאדם יודע כל התורה כולה. וסוד מצותיה. עכ"ז צריך להיות עמל ויגע בהתורה. וכמ"ש והגית בו יומם ולילה. כי בכל מה שלומד יותר בעמל ויגיעה. אז מוצא יותר תענוג ותוספות שכל חדש שישיג. וכמו שדרשו חז"ל. מה דד זה כ"ז שהתינוק ממשמש בו מוצא בו טעם. כך כו'. וזהו מצוה בפ"ע להיות עמל ויגע בתורה. ולהוסיף בכל עת תענוג יותר. ולזה מבטיח לנו הש"י אם בחקותי תלכו. היינו אם תהיו עמלים בתורה להוסיף תענוג אז ונתתי גשמיכם בעתם שהוא ג"כ תוספות תענוג וכנ"ל. ויהיו גשמי ברכה וכמאחז"ל שברכה באה לעולם ורפואה באה לעולם. וכן שאר דברים כי ידוע מאחז"ל. כי הוא חיות ושפע עליון הקודש אך שנתגשם בזה העולם. להוליך ריח וטעם לכל העשבים והפירות ולכל המאכלים וליתן תוספות תענוג. ובזה הוא ממש מדה כנגד מדה. והבן זה היטב:

דרוש לשבת קודש. הנה בבוא שבת קודש אז אף מי שאינו בבחי' זו לבטל א"ע בהחזרת הכח לעצמותו ית'. מ"מ ע"י סוד השבת יכול האדם לבוא לזאת המדריגה. ויבואר זה ע"פ הגמ' דשבת. ע"פ לדעת כי אני ה' מקדשכם גו'. מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה כו' לך והודיעם כו'. א"צ להודיע שנ' ומשה לא ידע כו' הא דעבידא לאגלויי והא דלא עבידא לאגלויי. והא שבת כו'. מתן שכרה לא עבידא לאגלויי עכ"ל הגמ'. ויש להבין לאיזה טעם לא הודיע לנו הש"י כל המצות קודם נתינתן כי הלא גם המה מתנות טובות לנו. ואי משום ששכר שבת גדול מאוד ולא עבידא לאגלויי. הלא אחז"ל הוי זהיר במצוה קלה כו' שאין אתה יודע מתן שכרן של מצות. אך ידוע שכל מצות התורה נחלקים על שני בחי' היינו מקח ומתנה וכשה"כ כי לקח טוב נתתי לכם כו' ואמרו במדרש יכול במתנה ת"ל לקח. יכול בלקיחה ת"ל נתתי. הרי מבואר שכל מצות התורה הם בבחי' מתנה וגם בבחי' מקח. והענין הוא שיש מצות שהם קיום ומצב להעולמות כי בהתורה נבראו כל העולמות. ועיקר קיומם והשפעתם תלוי במה שישראל מקיימין את מצות התורה ומניעת עשיית המצות ח"ו גורם העדר השפעתם חלילה. וע"י המצות ההם נק' ישראל לוקחים כי כביכול הם נותנים להש"י דבר מה. היינו אתערותא דלתתא. שעבור זה גורמים הארה והשפעה בהעולמות העליונים לצורך קיומם. עוד יש בחי' א' נק' מתנה היינו שאינה לצורך קיום העולמות רק שבאותה המצוה גורם שיעשועים לפניו ית' בעולמות עליונים בלא שום אתערותא דלתתא. וזהו הנראה לי בפי' לשון מתנה ומקח. והנה אין לך שום מצוה שנעשה ע"י התיקון בעולמות העליונים בלא אתערותא דלתתא רק מצות שבת שאין בו עשיה אך כל ענין אותה המצוה הוא בשב וא"ת כמו כל הט"ל מלאכות שאסור לעשות אותם בשבת ותולדותיהן כיוצא בהן. וכל המ"ע של וביום השביעי תשבות הוא ג"כ בשב וא"ת. ודבר זה הוא מורה כי נעשה אז התיקון והיחוד של העולמו' העליונים מעצמותו ית' בלי שום סיוע ועזר מלמטה. וכמו שמרומז בתיבת שב"ת אותיות תש"ב. היינו בחי' השבת כל המקורות להמקור הראשון ומוקדם ממילא בלי שום אתערותא דלתתא. וזהו ויום השביעי משבח ואומר מזמור שיר ליום השבת כו' לפיכך יפארו. ולכאורה תיבת לפיכך אינו מובן. אך לדרכינו יבואר על נכון. כי כשהיו' השביעי משבח ואומר. היינו שיום השביעי בעצמו בלי אתערותא דלתתא עושה התיקון והייחוד בהעולמות העליונים הק'. ובשביל זה בנקל הם יכולים כל יצוריו לפאר ליוצרם. כי אף מי שאינו בבחי' זו לשוב להתקשר ולהתייחד בבחי' עצמותו ית' בבחי' ייחוד כח הנפעל והפועל. מכ"מ ע"י סוד השבת ומעלתו הרמה שעולים אז כל העולמות בעצמם ומתייחדים בעצמותו ית'. יכול גם הוא לכלול עמהם לבטל א"ע ולייחד א"ע בעצמותו ית'. וזהו ענין מ"ש בזוה"ק. רזא דשבת איהי שבת. היינו השבת הוא מעצמו בלי אתערותא דלתתא. אתייחדת ברזא דאחד היינו בעצמותו ית' ובזה יתורץ ג"כ מה שקשה לכאורה הלא ידוע שבהתורה נבראו כל העולמות וקיומם הוא ג"כ ע"י התורה. וא"כ היאך היו קיומם ומצבם ומעמדם של כל העולמות קודם שקיבלו ישראל את התורה. מאין היה נמשך להם חיותם וקיומם. ולדברינו הנ"ל יובן שפיר כי אז היה להעולמות חיות וקיום ע"י מעלת ומדריגת שבת שהמצוה זו הוא בבחי' מתנה ונעשה הכל מעצמו בלי התעוררת מלמטה בבחי' זו עמד העולם עד שניתנה התורה בבחי' מתנה

אף שלא הי' אז מי שיעורר מלמטה עכ"ז נעשה הכל מעצמו. ונודע מי שמוכר דבר לחבירו ודאי שצריך המוכר להראו' להלוקח אותו החפץ. כדי שיראה מה שלוקח אם יישר בעיניו. לא כן במי שנותן מתנה לחבירו א"צ להראות לו מקודם. ועתה יתורצו כל הדקדוקים הנ"ל. כי ודאי הודיענו הש"י כל המצות מקודם ולא חש הגמ' להודיע זה. כי אין זה חידוש מחמת שהם היו בתורת מקח. ומסתמא ראו הלוקחים מה שרוצים ליקח כנוהג שבעולם. אמנם בחי' שבת שהוא באמת מתנה גמורה. ומהראוי היה שלא להודיעם באין צורך. לז"א מתנה טובה יש לי היינו אף שהמצוה הזאת הוא בחי' מתנה וא"צ להודיעם. עכ"ז לך והודיעם כי הגם שבמצוה זו א"צ לעורר מלמטה. מ"מ צריך האדם שעובד את הש"י לידע ידיעה ברורה מעלת קדושת יום השבת. שבלי שום עשיה מלמטה נעשו אז כל התיקונים והעלאת העולמות בסוד החזרת עלול לעילתו. עד עילת כל העילות בחי' עצמותו ית' בחי' ימי קדם ויוכל האדם לכלול א"ע עמהם וכנ"ל והבן:

זכרו תורת משה במצות שבת גרוסה. הנה דבר זה ידוע מספה"ק ומדברי חז"ל שכל התרי"ג מצות המה כלולים במצות שבת ומי שירצה לחקור זאת בעין שכלו. ימצא מבוקשו וישכיל ויבין שכן הוא ולכן אמר המשורר כאן שכל תורת משה במצות שבת גרוסה. חרותה ליום השביעי ככלה בין רעותיה משובצה. ר"ל שיום השבת הוא ככלה בין רעותיה הן המה חיות ושרפים ואופני הקודש סוד ז' נערות הראויות לתת לה מבית המלך והנה הכלה הזאת עומדת להתקדש בקידושין ומי הוא המקדשה. לז"א טהורים יירשוה ויקדשוה במאמר. ר"ל במה שאומרים ויכל אלהים ביום השביעי כו' ויקדש אותו. ואז מקדשין את הכלה. שבת מכל מלאכתו אשר עשה. היינו אנו ממשיכין הנו"ן ש"ב מנין כ"ל. לצדי"ק שנק' כ"ל. ואז נעשה הזיווג והייחוד. ויכל אלהים מלשון כלתה נפשי. היינו שהש"י מתאווה ביום השביעי למעב"ר. ומי שמתאוה לאיזה דבר. מסתמא הדבר ההוא אז נחשב בעיניו ונעשה עליון. וזהו הענין מה שכל העולמות יש להם עלייה בשבת קודש. לאשר הש"י מתאווה ביום זה לכל מעב"ר אשר עשה. ר"ל השכינה הק' שהיא נק' עשייה מכל העולמות. והוא שם השביעי. מז' שמות של אנא בכח. והבן זה היטב:

צור משלו אכלנו כו' והותרנו כדבר ה'. והוא דהנה השם הק' הוי"ה בהוב"ש מורה על מציאותו ית'. שהוא היה. והוה ויהיה. ובאדם לא שייך עבר. ולא דיברה תורה כ"א בהוה. וגם עתיד יכול להיות אם ירצה הש"י. והנה באמת בענין אכילה כשהאדם אוכל איזה דבר מאכל אז המאכל ההוא נעדר מן העולם ואז לא שייך בו לשון עתיד רק כיון שבדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם. א"כ בכל הנמצאים. יש כח ובחי' של שם הוי"ה הק'. ב"ה. כי כח הפועל בנפעל. נמצא כשהאדם אוכל בקדושה ובדביקות הש"י. אז מקשר כח הוי"ה בהמאכל ההוא ונמצא שאינו אוכל המאכל לגמרי. רק ישבע ויותיר. כי כח הש"י לא יכלה. וזהו כדבר ה'. והבן זה היטב:

אין ערוך לך וגו' ואין זולתך וגו' אפס בלתך וגו' ואין דומה לך וגו'. הן אמת שהגם אם אדם עובד את הש"י ע"מ לקבל פרס. הוא ג"כ מדה טובה. כמ"ש אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד. אך עכ"ז אין זה מדה המאושרת. רק העיקר שצריך כל איש ישראלי לעבוד את הש"י בלי שום מחשבת תוחלת ותקוה לאיזה שילום גמול. שיצמח לו מזה איזה טובה בעוה"ז. או אפילו בעוה"ב. רק יחשוב בלבו כי זהו באמת עיקר שכרו מה שזכה לעבוד את הש"י וכאז"ל שכר מצוה מצוה. וזה"ש. אין ערוך לך כו' בעוה"ז. ר"ל אין אנחנו רוצים שום תענוג עוה"ז חלף עבודתינו עבודת הקודש לשמך ית' ואם יאמר האומר אעבוד ע"מ שאזכה לחיי העוה"ב. גם זו לא מיקרי עבודה לשמה כי גם שם בעולם הנשמות יש צדיקים שמבקשים תענוג הרוחני ויש צדיקים אשר כ"ז לא מבקשים זולת שמו ית'. והוא ע"ד צדיקים אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב. וזה"ש ואין זולתך מלכנו לחיי העוה"ב. אפילו שם אין רצוני וחפצי רק אמיתית אלהותך. וא"ת אעבוד את הש"י בשביל שאזכה לימות המשיח. שיסיר אז החשכות ויתרבה האורה. ויהיו נפשם זך ובהיר. גם זה אינו מעיקרי העבודה. ואף גם מה שיהיו הטוב לנו לימות המשיח הכל אפס ואין לנגדך. ואין מבוקשינו רק אלהותך ית'. ואפס בלתך. ולא זו בלבד אלא אף גם התענוג שישיגו אז ב"א בתחיית המתים. גם כן הוא אפס ואין. ואין דומה לבקשת אלהותך ית'. זולת עבודתך להיות עבד נרצע לשמו ית'. בלי שום ייחול וקיווי לשום תועלת והנאת עצמו. רק לעשות רצונו ית'. באמת ובתמים ובמס"נ בכל לב ונפש בשלימות וכיה"ר אמן:

בזוה"ק. דשבת איהו צרור החיים. וכמו שאנו אומרים בזמר של יום שבת. צרורא דלעילא כו' ומהו לשון צרור שייך לומר בקדושת שבת: אכן י"ל ע"ד ומבשרי אחזה אלוה. והוא בדרך משל כמו שאנו רואים שיש באדם. ג' מדריגות זו למעלה מזו. והם נפש. רוח. ונשמה. והנה הרוח הוא רוח החיים שנתן הש"י בלב האדם שיהא מתאווה ומשתוקק תמיד לעשות מצות ומע"ט. אך שאין לו להרוח חכמה ובינה מצד עצמו לדעת ולהבין איך לעשות ובאיזה אופן היותר טוב ונאה יוציא את רצונו ומחשבתו מכח אל הפועל. עד שהנשמה הק' מאירה לו מאור שכל העליון. ואז הרוח מקבל את אור החכמה מהנשמה ואז יודע הדרך הנכון איך ומה לעשות ועי"ז הוא מעורר את הנפש שהוא כח החיות ותנועות האיברים. לגמור עשיית הדבר על מכונו כאשר עם לבבו לעשות באיזה זמן ואיזה הנהגה ובאיזה פנים כפי מה שהשכל מחייבו. ואז נגמר המעשה עצהיו"ט. בלי שום חסרון. נמצא נעשה קשר חזק ואמיץ בין שלשתם. שהנשמה מאירה להרוח. והרוח להנפש. ומתקשרי' יחד. אבל אם תמנע ח"ו הנשמה הק' את אורה מן הרוח. אזי לא יהיה שום כח ויכולת ביד הרוח והנפש לעשות מאומה. וילכו בלא כח השכל כמו שהוא חסר דיעה ח"ו. כך הוא כביכול. הג' סעודות של שבת קודש. הם רומזים אל ג' עולמות הק'. אשר המה מתקשרים ומתייחדים ומתפשטים יחדיו ביום השבת הק' על ידי שמאירים זה לזה. להוציא רצונו הטוב מכח אל הפועל. כי רצונו הטוב הוא רק להיטיב לברואיו תמיד ולהשפיע להם כל הטובות והברכות וע"י שמתקשרים יחד יוצא מהם הרבה ברכות והשפעות טובות לכל העולמות ולזה נק' צרורא דלעילא דבי' חיי כולא. היינו שע"י צרור הזה בא חיות לכל העולמות. וכמ"ש בזוה"ק כל ברכאין דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין. והבן: